

DB-001-001434

Seat No. _____

Second Year B.A. (Sem. IV) (CBCS) Examination

April / May – 2015

Sanskrit : Paper - IX

(नाट्यदर्पणम् – नियतभागः)

(New Course) (Special)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001434

Time : 2:30 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : MCQ ના સાચા વિકલ્પ ઉત્તરવહીમાં જ દર્શાવવાના છે.

૧ નીચેના પ્રશ્નોનાં ઉત્તરમાં ચાર વિકલ્પોમાંથી કોઈ એક વિકલ્પ પસંદ કરીને ૨૦
લખો :

1 Select any one answer out of four option and write : 20

(૧) રામચંદ્ર - ગુણચંદ્ર કયા રાજ્યના રહેવાસી હતા ?

- (A) મહારાષ્ટ્ર (B) રાજસ્થાન
(C) ગુજરાત (D) કેરલ

(૨) નાટ્યદર્પણના પ્રારંભે કોની સ્તુતિ કરવામાં આવી છે ?

- (A) જિનવાણી (B) દેવવાણી
(C) વિદ્યાદેવી (D) મહાદેવી

(૩) નાટ્યદર્પણમાં કુલ કેટલા રૂપકો ગણાવાયા છે ?

- (A) દશ (B) અગિયાર
(C) બાર (D) તેર

(૪) ધીરોદત્ત વગેરે કોના પ્રકારો છે ?

- (A) મંત્રી (B) પુરોહિત
(C) નાયક (D) પ્રતિનાયક

(૫) આરંભ યત્ન વગેરે પાંચ શું કહેવાય છે ?

- (A) અવસ્થા (B) અર્થપ્રકૃતિ
(C) સંધિ (D) અર્થોપક્ષેપક

- (૬) નાટ્યદર્પણમાં કુલ કેટલા વિવેક છે ?
 (A) ત્રણ (B) ચાર
 (C) પાંચ (D) છ
- (૭) નાટ્યદર્પણના પ્રથમ વિવેકનું નામ શું છે ?
 (A) નાટક નિર્ણય (B) રૂપક નિરૂપણ
 (C) અભિનય વિચાર (D) રૂપક સાધારણ લક્ષણ નિર્ણય
- (૮) નાટ્યશાસ્ત્રના રચયિતા કોણ છે ?
 (A) હેમચંદ્રાચાર્ય (B) ભરતમુનિ
 (C) રામચંદ્ર (D) ગુણચંદ્ર
- (૯) અભિનય દર્પણના રચયિતા કોણ છે ?
 (A) ધનંજય (B) ભરતમુનિ
 (C) નંદિકેશ્વર (D) ગુણચંદ્ર
- (૧૦) કાર્યાવસ્થાના કેટલા પ્રકાર છે ?
 (A) ત્રણ (B) ચાર
 (C) પાંચ (D) છ
- (૧૧) ધીરલાલિત નાયક કેવી પ્રકૃતિ ધરાવતો હોય છે ?
 (A) ચંચલ (B) અત્યંત ગંભીર
 (C) અહંકારરહિત (D) કલાસક્ત
- (૧૨) રસની સંખ્યા કેટલી હોય છે ?
 (A) સાત (B) નવ
 (C) અગિયાર (D) તેર
- (૧૩) મુખ, પ્રતિમુખ વગેરે કોના પ્રકાર છે ?
 (A) સંધિ (B) અવસ્થા
 (C) નાયક (D) અર્થપ્રકૃતિ
- (૧૪) નાટ્યદર્પણ મુજબ સંધિના કેટલા પ્રકાર છે ?
 (A) પાંચ (B) છ
 (C) સાત (D) નવ

(૧૫) પ્રતિભુખ સંધિના કેટલા અંગો છે ?

- (A) નવ (B) દશ
(C) તેર (D) પંદર

(૧૬) રામચંદ્રના મતે વણિક અને બ્રાહ્મણ કયા સ્વભાવના નેતા છે ?

- (A) ધીરોદ્ધત (B) ધીરપ્રશાંત
(C) ધીરલલિત (D) ધીરોદાત્ત

(૧૭) નાટકનો નાયક કયા વંશનો હોવો જોઈએ ?

- (A) બ્રાહ્મણ (B) ક્ષત્રિય
(C) વૈશ્ય (D) શૂદ્ર

(૧૮) રામચંદ્ર-ગુણચંદ્રના ગુરુનું નામ શું છે ?

- (A) શંકરાચાર્ય (B) હેમચંદ્રાચાર્ય
(C) ભરત (D) ધનંજય

(૧૯) રામચંદ્રને કયા ઉપનામથી ઓળખવામાં આવે છે ?

- (A) પ્રબંધશતકકર્તા (B) કવિકોકિલ
(C) રસરાજ (D) ચંદ્રચકોર

(૨૦) નાટકના અધિકભાગમાં વ્યાપક ન હોય પરંતુ કોઈ એક સ્થળે વ્યાપ્ત અર્થોપક્ષેપકને શું કહેવાય છે ?

- (A) મુખ (B) બીજ
(C) પતાકા (D) પ્રકરી

- ૨ રામચંદ્ર અને ગુણચંદ્રના જીવન-કવન વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો. ૧૦
2 Write critical note in detail on the life and work of 'રામચંદ્ર:', ગુણચંદ્ર:'. 10

અથવા/OR

- ૨ નાટ્યદર્પણે રુપકભેદા : ૧૦
૩ “નાટ્યશાસ્ત્રસ્ય આચાર્યપરમ્પરા” પર વિસ્તૃત નોંધ લખો. ૧૦
3 Write a detail note on “નાટ્યશાસ્ત્રસ્ય આચાર્યપરમ્પરા”’. 10

અથવા/OR

- ૩ નાટ્યદર્પણને આધારે સંધિનિરૂપણ ચર્ચો. ૧૦
3 Discuss ‘સંધિનિરૂપણ’ according to ‘નાટ્યદર્પણ’. 10

- ४ (अ) नीचेनाभांथी कोष्ठपश्च बेनो अनुवाद करो : ८
- 4 (A) Translate any **two** of the following : 8
- (1) प्राणाः कवित्वं विधान्तं लावण्यमिव योषिताम् ।
त्रैविधवेदिनोऽप्यस्यमै ततो नित्यं कृतस्पृहाः ॥
 - (2) अकवित्वं परस्तावत् कलङ्कः पाठशालिनाम् ।
अन्यकाव्यैः कवित्वं तु कलङ्कस्याऽपि चूलिका ॥
 - (3) श्लेषालङ्कारभाजोऽपि रसनिन्दककर्कशाः ।
दुर्भगाः इव कामिन्यः प्रीणन्ति न मनो गिरः ॥
 - (4) कवित्ववन्ध्याः क्लिश्यन्ते सुखाकर्तुं जगन्ति ये ।
नेत्रे निमित्त्य विद्वांसस्तेऽधिरोहन्ति पर्वतम् ॥
- (ब) नीचेनाभांथी कोष्ठपश्च बेनो अनुवाद करो अने विगतवार सभजवो : ८
- (B) Translate any **two** of the following and explain elaborately : 8
- (1) अभिनेयस्य काव्यस्य भूरिभेदभृतः कियत् ।
कियतोऽपि प्रसिद्धस्य दृष्टं लक्ष्म प्रचक्ष्महे ॥
 - (2) मुख्यमिष्टफलं वृत्तं, अङ्गं प्रासङ्गिकं क्वचित् ।
सूच्यं प्रयोज्यमभ्यूह्यं, उपेक्ष्यं तश्चतुर्विधम् ॥
 - (3) आरम्भ-यत्न-प्राप्त्याशा-नियताप्ति-फलागमाः
नेतृवृत्ते प्रधाने स्युः पश्चावस्था ध्रुवं क्रमात् ॥
 - (4) दूराध्वयानं पूरोधः राज्य-देशादि-विप्लवः ।
रतं मृत्युः समीकादि, वर्ण्य विष्कम्भकादिभिः ॥
- ५ नीचेनाभांथी कोष्ठपश्च बे विशे विवेचनात्मक नोंध लखो : १४
- 5 Write in detail critical notes on any **two** of the following : 14
- (1) नाट्यदर्पणे कवित्वमहिमा ।
 - (2) पञ्च कार्यावस्था ।
 - (3) नायकभेदाः ।
 - (4) नाट्यदर्पणे काव्यापहरणनिन्दा ।